

नेपाल खाद्य संस्थान
स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह: प्रशासन, तह: ७, पद: वरिष्ठ अधिकृत
खुला/आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाका लागि पाठ्यक्रम
एवं परीक्षा योजना

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छः

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा पूर्णाङ्क :- २००
द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination) पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्नसंख्या X अङ्क	समय
प्रथम	शासन एवं आर्थिक व्यवस्था	१००	४०	विषयगत	८ प्रश्न X १० अङ्क = ८० १ प्रश्न X २०अङ्क = २०	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	४ प्रश्न X ५अङ्क = २० ६ प्रश्न X १० अङ्क = ६० १ प्रश्न X २० अङ्क = २०	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता(Interview)पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
व्यक्तिगत अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

१. प्रशासन/लेखा (वित्त) तह-७वरिष्ठ अधिकृत पदको प्रथमपत्र संयुक्त हुनेछ । तर द्वितीय पत्र सेवा सम्बन्धीसेवा/समूह अनुसार फरक हुनेछ ।
२. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
३. प्रथम र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
४. लिखित परीक्षामा सोधिने **प्रश्नसंख्या र अङ्कभार** यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ ।
५. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
६. विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परीक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
७. यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भए तापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
८. प्रथमचरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीयचरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
९. यस भन्दा अगाडि लागु भएका माथि उल्लेखित सेवा, समूहको पाठ्यक्रम खारेज गरिएको छ ।
१०. पाठ्यक्रम लागु मिति :- २०७५।

नेपाल खाद्य संस्थान
स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह: प्रशासन, तह: ७, पद: वरिष्ठ अधिकृत

प्रथम पत्र:- शासन एवं आर्थिक व्यवस्था
(प्रशासन/वित्त दुवै सेवा/समूहका लागि)

खण्ड (क) – ६० अङ्क (४ प्रश्न × १० अंक, १ प्रश्न × २० अंक)

१. शासन व्यवस्थाका विविध पक्षहरू

- १.१ संविधानवाद र नेपालको संवैधानिक विकास ।
- १.२ कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिका बीच अन्तरसम्बन्ध, नियन्त्रण र सन्तुलन ।
- १.३ संवैधानिक अंगहरूको काम, कर्तव्य तथा अधिकार, वर्तमान अवस्था र चुनौतीहरू ।
- १.४ मानव अधिकार र मौलिक हक तथा कर्तव्य ।
- १.५ कानूनको शासन, लोकतान्त्रिक मूल्य र मान्यता, समावेशीकरण, समानुपातिक प्रतिनिधित्व तथा सकारात्मक विभेद, सामाजिक न्याय र सुरक्षा ।
- १.६ सूचनाको हक र पारदर्शिता ।
- १.७ सार्वजनिक नीति निर्माण प्रक्रिया र कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकन ।
- १.८ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, विशेषता, भूमिका र सार्वजनिक सेवा प्रवाहका चुनौती ।
- १.९ सार्वजनिक सेवा बडापत्रको अवधारणा, महत्व र नेपालमा यसको प्रयोग ।
- १.१० राजनीतिक तटस्थता, प्रतिबद्धता, पारदर्शिता र उत्तरदायित्व ।
- १.११ नैतिकता, सदाचार र अनुशासन ।
- १.१२ विकास योजना र चालु आवधिक योजना ।
- १.१३ योजना तर्जुमा कार्यान्वयन र अनुगमन तथा मूल्यांकन ।
- १.१४ रणनीतिक योजना, व्यवस्थापन तथा परियोजना विश्लेषण (Project Appraisal) ।
- १.१५ संस्थागत सुशासन र संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व

खण्ड (ख) – ४० अङ्क (४ प्रश्न × १० अंक)

२. आर्थिक व्यवस्था र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

- २.१ लेखा र लेखापरीक्षण ।
- २.२ आर्थिक बृद्धि तथा आर्थिक विकास ।
- २.३ आर्थिक विकासका पक्षहरू : कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार, पर्यावरण संरक्षण, वैदेशिक रोजगारी, विप्रेषण, तथा मानव संशाधन ।
- २.४ विकासमा सार्वजनिक क्षेत्र, निजी क्षेत्र र सहकारी क्षेत्रको भूमिका ।
- २.५ वैदेशिक सहायता र अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग -आवश्यकता, उपयोग, उपलब्धी र चुनौती ।
- २.६ गरिबी निवारण र रोजगारी सृजना ।
- २.७ दिगो विकास, दीगो विकास लक्ष्यहरू एवं वातावरणीय सवालहरू ।
- २.८ विकासमा नागरिकको संलग्नता र साभेदारी विकास ।
- २.९ सामाजिक न्याय, समानता तथा समता
- २.१० वैदेशिक सहायता र वैदेशिक व्यापार, लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण

नेपाल खाद्य संस्थान

स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह: प्रशासन, तह: ७, पद: वरिष्ठ अधिकृत

- २.११ संगठित अपराध: विद्युतीय अपराध (Cyber crime),मिलेमतो (Cartelling), एकाधिकार(Monopoly), भष्ट्राचार र अवैध मूद्रा निर्मलीकरण
- २.१२ विश्व बैंक, अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष, अन्तर्राष्ट्रिय वित्त संस्था, एशियाली विकास बैंक, द्विपक्षीय सहयोग संस्थाहरु सम्बन्धी जानकारी ।
- २.१३ संयुक्त राष्ट्रसंघ र यसका एजेन्सीहरु (UNO and its Agencies), विश्व व्यापार संगठन (WTO), FAO,IFAD,WFP
- २.१४ युरोपेली संघ (EU),दक्षिण पूर्वी एशियाली राष्ट्रहरुको संगठन (ASEAN),दक्षिण एशियाली क्षेत्रीय सहयोग संगठन (SAARC),क्षेत्रीय व्यापार प्रणाली SAFTA, BIMIST-EC

नेपाल खाद्य संस्थान
स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह: प्रशासन, तह: ७, पद: वरिष्ठ अधिकृत

द्वितीय पत्र : सेवा सम्बन्धी
(प्रशासन सेवा/समूहका लागि)

खण्ड (क) – ३० अङ्क (३ प्रश्न × १० अंक)

१. मानव संसाधन व्यवस्थापन

- १.१ मानव संसाधन व्यवस्थापन: अवधारणा, आयामहरू र चुनौतीहरू ।
- १.२ कर्मचारी व्यवस्थापनका पक्षहरू: तलव-भत्ता र सुविधा, भर्ना, छनौट, पदस्थापन, सामाजिककरण र उपयोग ।
- १.३ मानव संसाधन अभिलेख (Human Resource Inventory) र मानव संसाधन सूचना प्रणाली (Human Resource Information System)
- १.४ कार्य सम्पादन मूल्यांकन, कार्य सम्पादन करार र कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली ।
- १.५ गुनासो सुनवाई (Grievance Handling) - Concept and Redressal Mechanism
- १.६ वार्ता र सम्झौता (Negotiation)- Concepts Skills & Strategies
- १.७ Trade Union and Collective Bargaining
- १.८ आचार संहिता, नैतिकता, सदाचार, अनुशासन ।
- १.९ संगठनात्मक व्यवहार (Organizational Behavior) र समूह गतिशीलता (Group Dynamics) ।
- १.१० कार्य विश्लेषण (Job Analysis) : अवधारणा, महत्व, Job description, Job Specification, Job Evaluation, Job Enrichment and Job Enlargement and, Job Performances standard and Structure of Organization)
- १.११ उत्प्रेरणा : अवधारणा, महत्व, कार्य सम्पादन र उत्प्रेरणा, कार्य सम्पादनमा आधारित तलव सुविधा (Performance based pay system)
- १.१२ संगठनात्मक स्वरूप: अवधारणा, गठनका आधारहरू, प्रकार, निर्माण तथा संरचना
- १.१३ सुशासन (Good Governance) : अवधारणा, आधारभूत तत्वहरू, नेपालको सार्वजनिक निकायहरूमा सुशासनको अवस्था
- १.१४ नेतृत्व, निर्णय प्रक्रिया र संचार तथा प्रतिवेदन लेखन सीप ।
- १.१५ SWOT, PEST, Analysis, विविधता व्यवस्थापन (Diversity Management)

खण्ड (ख) – ५० अङ्क (३ प्रश्न × १० अंक, १ प्रश्न × २० अंक)

२. सार्वजनिक संस्थान र व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासन, विकास प्रशासन र व्यवस्थापनको अवधारणा, उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र नवीन प्रवृत्तिहरू ।
- २.२ नेपाल खाद्य संस्थानको इतिहास, खाद्य संस्थान स्थापनाको लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति, स्रोत व्यवस्थापन, उपादेयता तथा वर्तमान अवस्था, संस्थागत सुधारका प्रयासहरू, संभावना र चुनौतीहरू
- २.३ नेपाल खाद्य संस्थान र सरकारी निकायहरू बीचको सम्बन्ध र समन्वय ।
- २.४ नेपालमा खाद्यान्न उत्पादनको वर्तमान अवस्था, माग आपूर्ति तथा वजारीकरणको व्यवस्था ।
- २.५ नेपालमा सार्वजनिक संस्थानहरूको आवश्यकता र औचित्य, संभावना, चुनौती र कठिनाईहरू ।

नेपाल खाद्य संस्थान

स्तर: अधिकृत, सेवा/समूह: प्रशासन, तह: ७, पद: वरिष्ठ अधिकृत

- २.६ नेपालमा कमजोर र जोखिममा रहेका जनसंख्याको लागि सामाजिक सुरक्षा योजना
- २.७ खाद्य संकट, खाद्य सुरक्षा तथा खाद्य सम्प्रभुता, पौष्टिकता, Food habits सम्बन्धी अवधारणा र अवस्था
- २.८ **Production and Operations Management:** Fundamentals of operations management; Production control; Supply chain management; Quality management; Statistical process control, Project management concept, Management of service operations; Role and importance of materials management, value analysis, Inventory control and management, Waste management, crisis management, risk management, conflict management, disaster management
- २.९ **International Trade/Business:** International Business Environment; Changing composition of trade in goods and services; Nepal's Foreign Trade: Policy and trends; Financing of International trade; Regional Economic Cooperation; Global competitiveness and technological developments; Foreign Investment: Foreign direct investment and foreign portfolio investment; Foreign Exchange, Export-Import, Trade Facilitation, Customs Management.

खण्ड (ग) – २० अङ्क (४ प्रश्न × ५ अंक)

३. **सम्बद्ध कानूनी आधार: संविधान, ऐन, नियम र नीतिहरू**
- ३.१ नेपालको प्रचलित संविधान ।
- ३.२ संस्थान ऐन २०२१,
- ३.३ नेपाल खाद्य संस्थान कार्य सञ्चालन तथा कर्मचारी सेवा, शर्त र सुविधा सम्बन्धी विनियमावली, २०६४
- ३.४ खाद्य ऐन, २०२३ र खाद्य नियमावली, २०२७
- ३.५ सुशासन (व्यवस्थापन तथा संचालन) ऐन, २०६४ र नियमावली, २०६५ ।
- ३.६ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ ।
- ३.७ राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन, २०७४ ।
- ३.८ उपभोक्ता संरक्षण ऐन, २०७५
- ३.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ ।
- ३.१० आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०५५ र नियमावली, २०६४ (बजेट निकासा र सरकारी रकम खर्च गर्ने तरिका, लिलाम बिक्री सम्बन्धी व्यवस्था) ।
- ३.११ अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ ।
- ३.१२ आयकर ऐन, २०५८ (परिच्छेद १, ७, ८, १२)
- ३.१३ मुलुकी देवानी (संहिता) ऐन, २०७४ परिच्छेद ६ र १८
- ३.१४ नेपाल सरकारको कृषि, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति सम्बन्धी नीति
- ३.१५ कम्पनी ऐन, २०६३
- ३.१६ करार ऐन, २०५६
- ३.१७ प्रतिस्पर्धा प्रवर्धन तथा बजार संरक्षण ऐन, २०६३
